इदानीं स्वाहाकारोत्पत्तिं दर्शयति । "तं वागभ्यवदज्जुहुधीति । सोऽब्रवीत् । कस्त्वमसीति । स्वैव ते वागित्यब्रवीत् । सोऽजुहोत्स्वाहेति । तत्स्वाहाकारस्य जन्म" इति । तं होमविषये सन्दिहानं प्रजापतिं काचिददृश्या वाक् जुहुधीत्यब्रवीत् । ततः प्रजापतिना कस्त्वमिति पृष्टे सति, तव स्वकीया या वागस्ति सैवाहमस्मीत्यब्रवीत् । ततः प्रजापतिः स्वाहेत्युच्चारयन् अजुहोत् । स्वकीया वाक् जुहुधीत्याहेति अस्य मन्त्रस्यार्थः । तस्मात् पदद्वयं मिलित्वा स्वाहाकारं मन्त्रस्य स्वरूपं सम्पन्नम् ॥

एतद्वेदनं प्रशंसन्ति । "य एवꣳ स्वाहाकारस्य जन्म वेद । करोति स्वाहाकारेण वीर्य्यम्" इति ।

तमेतं मन्त्रं होमे विनियुङ्क्ते । "यस्यैवं विदुषः स्वाहाकारेण जुह्वति [३] भोगायैवास्य हुतं भवति" इति ।

अथाग्निहोत्रशब्दार्थं निरूपयति । "तस्याआहुत्यै पुरुषमसृजत । द्वितीयमजुहोत् । सोऽश्वमसृजत । तृतीयमजुहोत् । स गामसृजत । चतुर्थमजुहोत् । सोऽविमसृजत । पञ्चममजुहोत् । सोऽजामसृजत [४] सोऽग्निरबिभेत् । आहुतीभिर्वै तमाप्नोतीति । स प्रजापतिं पुनः प्राविशत् । तं प्रजापतिरब्रवीत् । जायस्वेति । सोऽब्रवीत् । किं भागधेयमभिजनिष्य इति । तुभ्यमेवेदꣳ हूयाता इत्यब्रवीत् । स एतद्भागधेयमभ्यजायत । यदग्निहोत्रम् [५] तस्मादग्निहोत्रमुच्यते" इति । पुरा प्रजापतेस्तापं दृष्ट्वा पलायनादुपरतोऽग्निः प्रजास्वपक्रम्य गता एव, ततः प्रजापतिस्तस्मिन्नग्नौ पूर्व्वोक्तं घृतं स्वाहाकारेण यामाहुतिं प्रथम-